

Mgr Marta Szczepanik

Szkoła Nauk Społecznych przy Instytucie Filozofii i Socjologii PAN

Wolność religii a prawo jednostki do decydowania o własnym ciele – wnioski z debaty o dopuszczalności rytualnego obrzezania chłopców w Unii Europejskiej

Obrzezanie chłopców to jedna z najstarszych procedur chirurgicznych, której poddawane jest ok. 1/3 światowej populacji mężczyzn i obowiązek religijny w judaizmie i islamie. Mimo że znane jest w Europie od stuleci, przede wszystkim jako element tradycji żydowskiej, stało się w ostatnich latach przedmiotem kontrowersji i częścią szerszej debaty o wolności religii, prawach człowieka, imigracji i kryzysie polityki wielokulturowości. W latach 2001-2014 w Niemczech, Szwecji i Norwegii uchwalono specjalne ustawy regulujące tę praktykę, a w 2013 r. Rada Europy przyjęła rezolucję o prawie dzieci do integralności cielesnej, która konkretnie odwołuje się do praktyki obrzezania chłopców. W wielu innych państwach, szczególnie w Europie Zachodniej (tj. w Austrii, Szwajcarii, Belgii, Holandii, Danii, Finlandii, Francji, Wielkiej Brytanii i Irlandii) toczą się obecnie dyskusje na temat prawnej dopuszczalności obrzezania chłopców oraz jego miejsca w systemie publicznej opieki zdrowotnej. Niezależnie od narodowego kontekstu, głównym problemem wydaje się odpowiedź na pytanie *czy i jak* demokratyczne państwa europejskie, dbające o poszanowanie wolności praktykowania religii z jednej strony, a prawa człowieka do integralności cielesnej i do decydowania o własnym ciele z drugiej, mogą rozwiązać kwestię obrzezania chłopców zapewniając jednocześnie poszanowanie dla obu standardów. W artykule tym przedstawione zostaną wnioski z analizy porównawczej rozwiązań przyjętych i dyskutowanych w kilkunastu państwach europejskich, postulaty głównych aktorów debaty (takich, jak związki religijne, organizacje lekarzy, rzecznicy praw człowieka) oraz główne linie podziałów i punkty sporne pomiędzy zwolennikami i przeciwnikami legalności tej praktyki. Zostanie podjęta także próba odpowiedzi na pytanie, dlaczego prawne uregulowanie obrzezania chłopców jest tak trudne, w odróżnieniu od przypadku obrzezania dziewczynek (FGM, ang. *female genital mutilation*), którego jednoznacznie zakazały wszystkie państwa europejskie.

Freedom of religion and the individual's right to dispose of his/her own body - conclusions from the debate on the admissibility of ritual circumcision of boys in the European Union

Circumcision is one of the oldest and most common surgical procedures, practiced by about a third of the world's male population, and a religious obligation in Judaism and Islam. While male circumcision has existed in Europe for centuries, primarily as part of the Jewish culture, it has recently become a strongly controversial issue, discussed in the context of wider debates about the freedom of religion, human rights, immigration and the so-called 'crisis of multiculturalism'. Between 2001 and 2014, special laws regulating male circumcision were passed in Germany, Sweden and Norway, and in 2013 the Council of Europe adopted a resolution on children's right to physical integrity which specifically referred to male circumcision. In many other countries, especially in Western Europe (i.e. in Austria, Switzerland, Belgium, the Netherlands, Denmark, Finland, France, United Kingdom and Ireland), discussions on the legal admissibility of this practice and on its place in the public health care system were held. In all the national contexts, the main problem appeared to be *if* and *how* European democratic states, equally concerned with the freedom of religion on the one hand, and human rights to bodily integrity and to dispose of one's own body on the other, could ensure the protection of both standards while solving the question of male circumcision. The conclusions of a comparative analysis of the solutions adopted or discussed in several European countries, the demands of the main actors of the debate (such as religious associations, medical associations, human rights advocates), and the main divisions and points of dispute between the supporters and opponents of the legality of the practice will be presented in this paper. An attempt will also be made to answer the question of why, unlike in the case of female genital mutilation (FGM) which has been unanimously banned by all European countries, legal regulation of male circumcision has proven so difficult.